

I. Základní tendence vývoje státních finančních aktiv a pasiv

Vývoj státních finančních aktiv a pasiv vymezených rozpočtovými pravidly, tj. § 36 zákona č. 218/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, charakterizují za rok 2009 následující údaje:

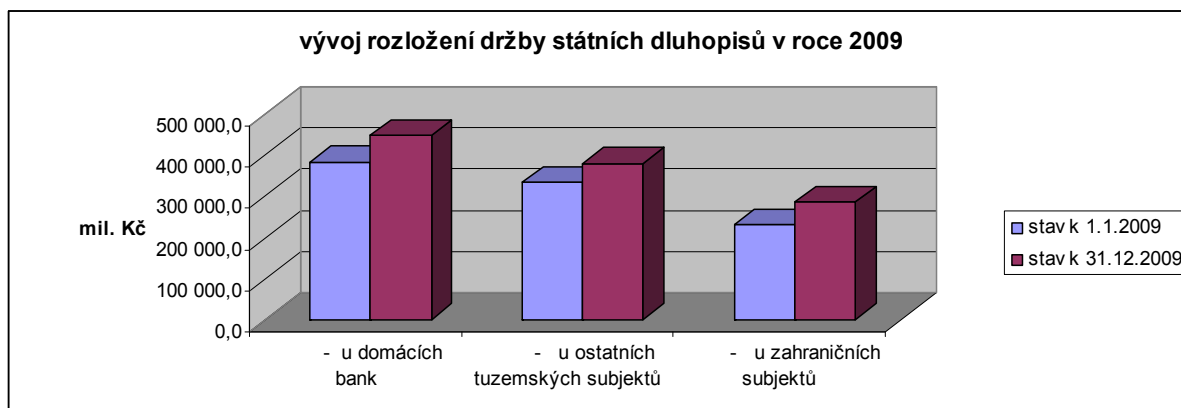
	S t a v k		Změna za rok 2009	Struktura k	
	1.1.2009	31.12.2009		1.1.2009	31.12.2009
1. Prostředky státu na depozitních bankovních účtech SFA	41,1	65,1	24,0	15,3	22,4
2. Pohledávky státu vůči zahraničí vč. pohledávek z deblokací	23,6	22,5	-1,1	8,8	7,8
3. Pohledávky státu vůči tuzemsku ve správě MF	23,3	18,7	-4,6	8,8	6,4
4. Majetkové účasti státu vůči zahraničí a tuzemsku ve správě MF	104,7	68,0	-36,7	38,6	23,5
5. Cenné papíry a ostatní finanční aktiva	76,4	115,7	39,3	28,5	39,9
6. Státní půjčka MMF splacená a spravovaná ČNB	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0
Státní finanční aktiva celkem	269,2	290,0	20,8	100,0	100,0
1. Přímé tuzemské závazky z přijaté krátkodobé bankovní půjčky	-	-	-	-	-
2. Závazky z emise tuzemských státních dluhopisů	814,3	926,8	112,4	77,2	75,3
3. Přímé zahraniční závazky z dlouhodobých úvěrů přijatých od EIB	46,8	57,9	11,1	4,4	4,7
4. Nepřímé závazky státu v cizí měně z toho: ze zahraničních emisí státních dluhopisů	138,4 137,9	193,3 193,0	54,9 55,1	13,1 13,1	15,7 15,7
5. Závazky z nesplaceného upsaného kapitálu *)	55,4	52,2	-3,2	5,3	4,3
6. Jiné závazky	0,3	0,3	-	0,0	0,0
Státní finanční pasiva celkem	1 055,2	1 230,5	175,2	100,0	100,0
Saldo státních finančních aktiv a pasiv	-786,0	-940,5	-154,5		
v tom : pozice vůči bankovní soustavě	-287,4	-291,0	-3,6		
pozice vůči ostatním subjektům v tuzemsku	-278,3	-334,2	-55,9		
pozice vůči zahraničí	-220,3	-315,3	-95,0		

*) závazky z nesplaceného kapitálu nejsou zahrnuty do státního dluhu

Pokračovala dlouhodobá tendence meziročního růstu pasivního salda bilance státních finančních aktiv a pasiv. Po jeho postupném zpomalování v předchozích třech letech (v roce 2006 o 131,5 mld. Kč, v roce 2007 o 83,4 mld. Kč a v roce 2008 o 25,6 mld. Kč) došlo v roce 2009 naopak k výrazné akceleraci (nárůst o 154,5 mld. Kč), a to při růstu stavu státních finančních aktiv o 20,7 mld. Kč a současném zvýšení stavu státních finančních pasiv o 175,2 mld. Kč.

Výrazně se v roce 2009 projevil růst zadluženosti z titulu emitovaných státních dluhopisů, a to jak tuzemských s celkovým přírůstkem 112,4 mld. Kč, tak i ze zahraničních emisí, kde nárůst činil 55,1 mld. Kč. Držba státních dluhopisů u zahraničních subjektů přitom vzrostla ve stejném období o 59,0 mld. Kč, ve vztahu k tuzemským bankovním i nebankovním subjektům pak celkově o 108,5 mld. Kč. Nárůst přímých závazků státu z dlouhodobých úvěrů od Evropské investiční banky celkem o téměř 11,1 mld. Kč, byl v roce 2009 ovlivněn poměrně masivním čerpáním dalších úvěrových tranší, naproti tomu probíhalo i splácení jistiny těchto úvěrů. Pokles stavu závazků z nesplacené části upsaného kapitálu

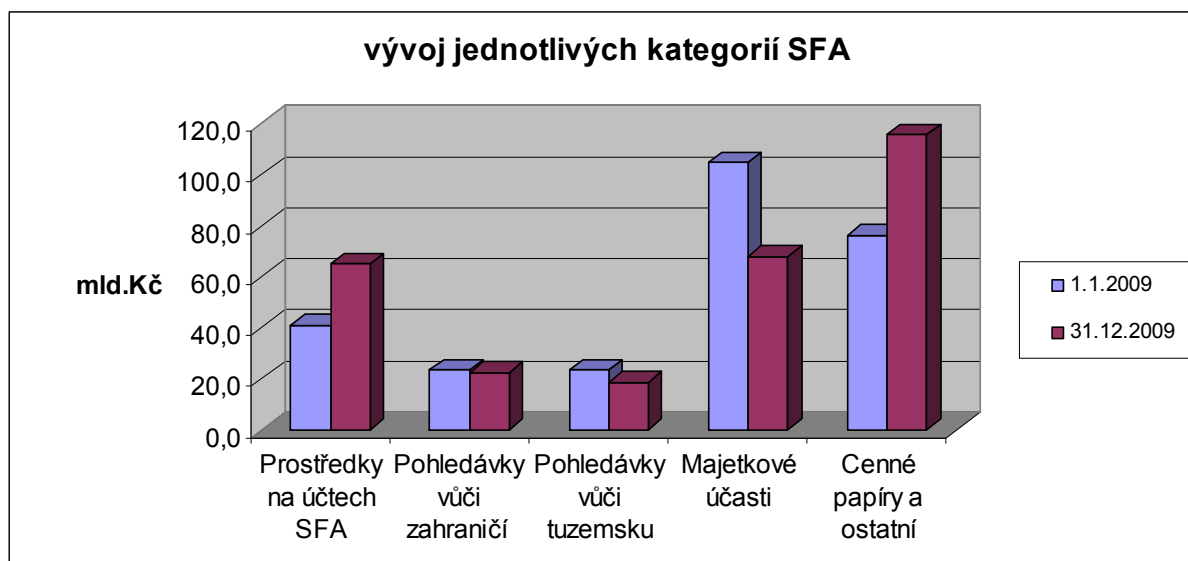
v celkovém rozsahu 3,2 mld. Kč byl důsledkem uhrazení poslední splátky majetkového podílu v akciové společnosti ČEPS (1,3 mld. Kč), zbývajících 1,9 mld. Kč představují dopady z vyčíslených kursových rozdílů.

Na straně aktiv byl patrný pokles stavu prakticky u všech sledovaných pohledávek státu (celkem o 6 mld. Kč) a majetkových účastí (celkem o 36,6 mld. Kč), a to jak ve vztahu k tuzemsku tak vůči zahraničí. Naopak u ostatních položek státních finančních aktiv, představovaných finančními prostředky státu na bankovních účtech a cennými papíry, došlo k celkovému nárůstu stavu o 63,3 mld. Kč. Úhrnné zvýšení stavu peněžních prostředků státu uložených na depozitních účtech státních finančních aktiv o více než 24 mld. Kč bylo v maximální míře ovlivněno přírůstkem prostředků na účtech SFA získaných emisní činností ve výši 23,2 mld. Kč. Naopak na poklesu stavu bankovních účtů se odrazilo především postupné uvolňování prostředků na odstraňování následků povodní a realizaci protipovodňových opatření.

Celkový nárůst stavu tuzemských cenných papírů držených ministerstvem financí z finančního investování je odrazem investování volných peněžních prostředků uložených na Jaderném účtu (nárůst o 1,7 mld. Kč), na účtu Rezervy pro důchodovou reformu (nárůst o 3,6 mld. Kč) a dále na účtu Řízení likvidity státní pokladny (nárůst o 73,8 mld. Kč). Rezerva peněžních prostředků uložených na bankovních účtech u jiných peněžních ústavů jako zdroj pro vyloučení rizik z řízení státního dluhu dosáhla ke 31.12.2009 hodnoty 4,7 mld. Kč, což představuje pokles o 39,8 mld. Kč. Mírné snížení stavu zahraničních pohledávek státu o cca 1 mld. Kč bylo výsledkem nejen realizovaných splátek, ale z menší části i pokračujících deblokací a případných odpisů části vládních a převzatých pohledávek. Celkový pokles stavu uvedených zahraničních pohledávek byl částečně korigován vyúčtováním připsaných úroků (0,5 mld. Kč), ke snížení stavu naopak přispěly debetní kursově rozdíly v rozsahu 0,7 mld. Kč jako důsledek růstu směnného kursu české koruny vůči

USD. Do vykazované výše stavu zahraničních majetkových účastí se významným způsobem (snížení v rozsahu 24,1 mld. Kč) promítlo vyvedení členských kvót a kapitálových vkladů u Mezinárodního měnového fondu ze státních finančních aktiv vzhledem k tomu, že tato položka je vedena v bilanci České národní banky. Poměrně výrazný pokles majetkových účastí u tuzemských subjektů byl způsoben realizací schválených privatizačních projektů, které se týkaly akciových společností Technoexport a Strojimport (celkem o 2,3 mld. Kč) a převodem příslušnosti k hospodaření s majetkovou účastí u ČEPS, a.s. na Ministerstvo průmyslu a obchodu (o 7,1 mld. Kč).

Dlužnická pozice státu vykazovaná v rámci bilance státních finančních aktiv a pasiv vůči tuzemské bankovní soustavě se oproti stavu k 31.12.2008 pouze mírně zvýšila, a to o 3,6 mld. Kč. Na straně finančních pasiv byla tato skutečnost ovlivněna poměrně strmým nárůstem bankovní držby státních dluhopisů o 65,1 mld. Kč, k němuž v roce 2009 došlo při současném mírném poklesu podílu bankovního sektoru na této držbě (ze 40,5% na 40,2%). Na straně finančních aktiv se vedle zmíněného nárůstu prostředků na depozitních bankovních účtech SFA o 24 mld. Kč na výše uvedeném saldu projevilo snížení výše rezervy peněžních prostředků uložených na bankovních účtech pro vyloučení rizik spojených s řízením státního dluhu (pokles o 39,8 mld. Kč) a zejména vliv výrazného nárůstu tuzemských cenných papírů v držbě státu, který se konkrétně týkal držby poukázek ČNB, do jejichž nákupu byla finančně investována značná část volných prostředků souhrnného účtu státní pokladny.

Hlavní příčinou nárůstu dlužnického salda ve vztahu státu k tuzemským nebankovním subjektům o 55,9 mld. Kč bylo na straně finančních pasiv výrazné zvýšení držby státních dluhopisů u těchto subjektů o 43,4 mld. Kč, což se týkalo hlavně pojišťovacích společností a

penzijních fondů (nárůst o 36,5 mld. Kč), ale např. i domácností (nárůst o 0,5 mld. Kč). Na straně státních finančních aktiv byl uvedený nárůst dlužnického salda vůči nebankovnímu domácímu sektoru ovlivněn především poklesem stavu majetkových účastí o 10,9 mld. Kč i tuzemských pohledávek státu o 4,5 mld. Kč, a to zejména pohledávek z realizovaných státních záruk. Zmíněný pokles souvisel převážně s řešením finanční situace státní organizace Správa železniční dopravní cesty (SŽDC) formou prominutí části jejich závazků vůči státu, obdobně jako tomu bylo v předchozím roce. Naproti tomu došlo k mírnému nárůstu u cenných papírů v držbě státu (o 2,1 mld. Kč).

Stav státního dluhu, zohledňující především fakt dluhového pokrytí převažující části vykázaného schodku státního rozpočtu (192,4 mld. Kč) a tvorbu dluhové rezervy financování (-24,2 mld. Kč), se za rok 2009 zvýšil z 999,8 mld. Kč na 1 178,2 mld. Kč (bez započítání závazků státu z nesplaceného upsaného kapitálu), tj. o 178,4 mld. Kč, resp. o 17,8 %, což proti předchozímu roku znamená poměrné zvýšení tempa růstu o 6,4 procentního bodu. Podíl státního dluhu na hrubém domácím produktu se dále zvýšil, a to proti roku 2008 z 27,1 % na 32,5 %, přičemž tržní hodnota státního dluhu dosáhla na konci roku 2009 úrovně 1 225,6 mld. Kč. V roce 2009 rostly souběžně obě hlavní složky státního dluhu, přičemž plně sekuritizovaný vnitřní státní dluh vzrostl o 112,4 mld. Kč, tj. o 13,8%, zatímco zahraniční státní dluh se zvýšil o 66,0 mld. Kč, tj. o 35,6 %.